مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهاند محمد بشیر دودیال ۲۰۱۹/۰۲/۰۸

افغانستان په سیمه کې د وصل د نقطې بریالی تجربه
(د لاجوردو د لارې د تجارتي - آزمايښتی کاروان بریالی راستنیدل)

دويمه برخه

له دی امله چې سوداګري، راکړه- ورکړه ده او متقابل -دوه اړخیز اړخونه لري، یعنې له یوې خوا دیوه هیواد صادرات او له بلې خوايې واردات پکې شامل دي، نودا لاره له هغه بل لوری هم ګټوره ده، یعنی تجارتی نقلیه وسیله به په استانبول کی ډکیږی، مخ په دې خوا به حرکت کوی، په باکو کې به تخلیه او د خزر له اوبو تر تیریدو وروسته به دوباره په ترکمنباشی بندر کي بارګیری او بیا به افغانستان ته راځي، ځینی مالونه به پاکستان او حتی هند ته رسوي.

د دغې ټولې لارې بشپړول او سره تړل ډیره ستونزمنه نه ده، دا ځکه چې ، له افغانستان څخه بهر د وسپنې پټلی تیاره غځیدلی ده، په همدې مسیرکې موجوده کرښه کافی ده، افغانستان ته پکار ده چې دننه خپله خاوره کې د وسپنې پټلی جوړولو ته دوام ورکړی، هغه چې یو مسیر يې د آقینې څخه د بلخ د حیرتانو او بیا د قندز بندرونو پورې او بل یې له هرات څخه تر نیمروز او بیا له هغه ځایه د چابهار سره د وصل کیدو په خاطر دایران تر سرحده نقشه شوی ده. ښه والی داده چې ترکیې له باکو څخه تر قارس پورې دیو میلیارډ ډالرو، د وسپنې یوه پټلی جوړه کړې ده.

د افغانستان موقعیت دا مزیت لري چې د خپل تجارت د پراختیا او نړیوالو بازارونو او اوبو ته درسیدو لپاره لاندی الترناتیفونه مخې ته کیږدی او په راتلوونکی کې له هر یوه یا هم له ټولو په تلفیقی ډول کاروالخلي:

1. ترکمنستان ← آذربایجان ← ګرجستان (پوتی بندر)
2. ازبکستان ← قزاقستان ← آذربایجان ← ګرجستان (پوتی بندر)
3. تاجکستان ←ازبکستان ← قزاقستان ← آذربایجان ← ګرجستان (پوتی بندر)
4. ازبکستان ← قزاقستان ← روسیه ← لاتویا (ریګابندر)
5. تاجکستان ← ازبکستان ← قزاقستان ← روسیه ← لاتویا (ریګا بندر)
6. پاکستان (کراچی بندر) د ریل پټلی له لارې؛
7. پاکستان (کراچی بندر) د موټري سړک له طریقه (چې همدا اوس داستفادی وړ دی)
8. له چین سره د پامیر د لوړو په لمنو کې (دګیلګیټ په شمال کې)؛
9. له چابهارسره د موجوده کم ظرفیته سړک څخه برعلاوه د وسپنې د پټلی له طریقه(سره له دې چې او هم تر استفادی لاندی راغلی دی)؛
10. له ایران سره د اسلام کلا د بندر د تاسیساتو د پراخولو له طریقه.

افغانستان کولای شی دغه لس تلفیقی او متبادل امکانات د خپلو پنځو د وچو بندرونو له طریقه مدیریت کړي. دلاجوردو لار په دې هر مسیر کې خپل اهمیت او ارزښت لري، خو هومره چې د دغې زیربنایی پروژې بالقوه ظرفیت او مفیدیت اوچت دی، یو شمیر تهدیدونه هم پکې لیدل کیږی. دلته به لومړی مفیدیتونه او ورپسې به تهدیدونو او ستونزوڅخه هم یادونه وشی:

افغانستان ته د دغې لارې ګټورتوب

پروفیسور بالدوین (Baldwin) او بوکانان(Buchanan) د پرمختيايی هیوادو په هکله ډیر ښه ویلی و چې: غوره به وی چې د وروسته پاتې هیوادو د بیوزلی او غربت د مطالعې په عوض د دوی طبیعی منابع، اقتصادی ریزرفونه او غوره امکانات مطالعه شی، یعنی د فقر پرځای یې باید ثروتونه مطالعه شي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

موږ پوهیږو چي افغانستان وچي پورې دیوه تړلي هیواد په توګه ډیر پرمختګ نه دی کړی، اما دپرمختګ ډیر قوي ریزرفونه لری. دغه هیواد په دغه حالت کي نړیوالو اوبو او تجارتی لویو لاروته ډیره اړتیا لري. افغانستان له یوې خوا د خپلو غوره تولیداتو(تازه او وچي میوې، پوشمیر طبی او صنعتی بوټو او معدنی خامو توکو) له امله او له بلي خوا د خپل ستراتیژیک جیوپولیتیک او جیو اکونومیک موقعیت له امله باید لویو لارو ته پاملرنه ولري، له نیکه مرغه اوس افغانستان دغو څولارو ته د وصل چانس ترلاسه او ویې کولای شول چي ګاونډي او دقفقاز او بالکان د حوزې هیوادونه د دغي موخي لپاره سره راټول او همغږی کړي. دا به په سیمه کي د یو شمیر ستونزو او خنډونو سره سره د یوه سیمه ییز اقتصاد یو نوی پوټنسیل وي. داسي ښکاری چي (د آسیا زړه) پرله پسي کنفرانسونواو د سیمي د هیوادو د ریکا اوو غونډو د افغانستان مهم رول او ګټورې طرح ته په دقت سره وکتل او د نورو طرحو ترڅنګ یې د لاجوردو دلارې جوړیدو کی هم خپله بیدریغه همکاری وښوده . دغه لاره به افغانستان ته لاندنی ګټي ولري:

1. د افغانستان موټر به وکولای شي چي د مالونو د بارګیری او تخلیه کیدو لپاره پرته د ګمرکی موانعو څخه، په دې مسیر کي د پرتو هیوادونو خاورې ته داخل او خپل تګ ته دوام ورکړي ؛
2. د لاسلیک کوونکو هیوادونو ترمنځ دوه اړخیز او څو اړخیز تجارت، ترانزیت او ترانسپورت به راتلونکی کي نور هم پیاوړی او زیات شي؛
3. د دې لارې سره دیو شمیر نورو هیوادو په یوځای کیدو سره به افغانستان سمندری لویو بندرونو ته لار ومومي ؛
4. د دغه ترون او لارې په پیل سره به ، تاجکستان او قرغیزستان هم دغه مسیر کي را ګډ شي؛
5. ذیدخل هیوادونه کومه تعرفه یا محدودیت په افغانی اجناسو نه وضع کوی، بلکی افغانی کارګو ترانزیت ته لا زیات سهولت هم ایجاد وي؛
6. نظر نورو لارو او بندرونو ته، له دغو هیوادو سره د ترانزیت او تجارت لګښت ډیر کم (ټیټ) دی؛
7. افغانستان به د موجودو ګاونډیو له فشارونو او ستونزو بچ شي؛
8. د دې لارې په بریالي پرمختګ سره به د چابهار د بندر اهمیت هم لوړ او هند به له افغانستان سره د تجارت په حجم او ارزش کی یوه نوی پړاو ته ننوځي؛
9. افغانستان به یو ځل بیا لکه د ځلوېښتو کلونو پخوا په شان ځان اقتصادی سیالی کی وازمایی او پرځان د بسیا کیدو لوري ته به روان شي؛
10. د اقتصاد په ښه کیدو، د تجارتی لارو په توسعي او د استخدام د نویو فرصتونو په رامنځته کیدو سره به د جګړې عوامل له منځه ولاړ شي، سوله به ټینګه، فرهنګی وده او ملي یووالی به ډاډمن شی.

زموږ فرصتونه

- د پاکستان په پرتله له دغی لارې څخه د مالونو په لیږد کي دلګښت کمښت؛
- دا د افغانستان لپاره یو سیاسی نوښت دی؛
- له جنوبی آسیا سره دافغانستان له لارې د مرکزی آسیا نښلول کیدل؛
- په اوسنیو رقابتی شرایطو کی د افغانستان د سوداګری د رونق ښه کیدل؛
- له پخوانی اړ او تړلی حالت څخه د افغانی سوداګرو خلاصون؛
- د چین د هیواد د ۴۰ میلیارد دالری پانګونی تحقق ؛

احتمالي ستونزې

- له بده مرغه په دغه پروژه باندې د سیاست وزرې غوړیدلي ښکاري؛
- د هند او پاکستان تضادونه خامخا هم په دې پروژه او هم په نورو منطقوی همکاریو منفی تاثیر لری، چي تر ټولو لومړی افغانستان زیانمن کوي؛
- که روسیه او ایران مرسته ونه کړی هم ممکن د دغی لارې اغیزمنتوب کم شي؛
- افغانستان هغه زیر بنا نلری چي د دې ډول لویې پروژې موثریت او غوښتنو ته ځوابووایی، مثلاً موږ لا اوس هم د مرکزی آسیا دهیوادو موافق د ریل پټلی ګیچ(د وسپنې دپټلیو دواړن واحد) نلرو او نه هم د هند اوپاکستان موافق دپټلی ګیچ لرو (دا په داسي حال کی چي د دغی لارې مسیر کي دری دوله بیلابیل ګیچونه مروج دی: اروپایی سیستم چي ۱۴۳ سانتی‌متره دی، د روسیي ۱۵۲ سانتی‌متره عرض لرونکی ګیچ او د هند اوپاکستان چي هماغه انګریزی ګیچ او۱۶۷ سانتی‌متره عرض لرونکی دی)، خو دخوشالی ځای دا دی چي د۱۵۲ سانتی‌متر عرض لرونکی ګیچ د هیواد شمال کی لرو او څو کیلومتره د افغانستان خاوره کي تمدید شوی دی او د مرکزی آسیا هیوادو کي تر باکو پورې همدا سیستم فعال دی. په هغه صورت کی چي زموږ مالونه باکو کی تخلیه او بیا بار شیو دا ستونزه (دسیستم توپیر) حل کیږی.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

- نا امني د افغانستان دولت ته لویه ستونزه او نورو هیوادو ته لویه اندیښنه او په تجارت کی د ګډون نه کولو دلیل ، ویره او لوی خنډ دی، دې خنډ څو ځله له افغانستان څخه ډیر ښه چانسونه اوفرصتونه سلب اوواخیستل، چې یو یې د وریښمو د لارې اصلی نقشې کې ځنډ او بدلون و؛
- د مدیریت کولو لپاره کورنی روزل شوی مدیران، دترانزیت ماهرین، په نړیوالو لارو بلد تخنیکی ماهرین او کارکوونکی نه لرل؛
- په حکومت کې دننه ستونزې، چې د قدرت لیونیان هره ورځ نظام ته ګواښونه متوجه کوي او افغانستان ته د برابر شوی یوه طلایی چانس مخه ډب کو؛
- د وخت په تیریدو سره دافغانی محصولاتو مشابه او سیال تولیداتو د رامنځته کیدو احتمال؛
- په سیمه کې د یوه یا څو هیوادو لاس اچول نظامیګری ته، مثلاً که د CPECکوریدور بشپړ شي، او چین وغواړی چی د عربو سمندرګی یا بلوچستان کی نظامی اډې جوړی کړي، دټولی سیمی په تجارتی تعاملاتو او لارو اغیز کولای شی. ترټولو بد اغیز به یې په افغانستان وی؛
- د مرکزی آسیا د هیوادو مسیر د ژمی موسم کې له وارو ډک وي(اقلیمی درې میاشتنی ستونزه)؛
- لا اوس هم په پاکستان کې نظامی او استخباراتی کړی په افغانستان کې خپل ستراتیژیک ژمق د تروریستی فعالیتونو په شدت، اقتصادی سبوتاژ او ورانکاری کې وینی، دوی د پاکستان د ملکی دوست حکومت مدنی، دیپلوماتیک، سیاسی او اقتصادی رول تر تاثیر لاندی لری. همدا رنګه په جین کې داسې مرکزونه شته چې افراطی نظریات لری، یو یې د بیجنګ تینک تانک (غیررسمی)مرکز دی، چې د(نړیوال کولو) په نوم د چین د امپراطوری خوب وینې، دوی ممکن له پاکستان سره یو ځای په افغانستان کې د یوه ضعیف او د دوی تر قیمومیت لاندی حکومت د جوړیدو تخریبی هڅوته دوام ورکړی؛
- دا ویره شته چې د چین او روسیې اوسنی دریځ بدل شی او په سیمه کې ځان ته د امریکی د بدیل په فکر کې شي؛
- د ایران نه همکاری هم ستونزه جوړولای شی. د ایران یوه چارواکي بی بی سی ته د مرغومی په ۱۸ په ډاګه وویل چې دا لاره باید په دې مسیر نه وای تیره شوی، بلکې باید له ایران څخه تیره شوی وای. ایران همانغه ډول مخالفت او رخه چې د ټاپي پروژې او د افغانستان د اوبو د بندونو د بروژو په اړه ویلی، د دې لارې په اړه یې هم ځان غلی ندی نیولی. دوی ظاهراً وایی چې د تورغندی، تر کمنستان ، آذربایجان... له طریقه غیر اقتصادی ده. په دې توګه ښکاری چې هرګاونډی او د دغه تجارتی مسیر ګډونوال دخپلو ملي ګټو لپاره سیالی کوي، خو د افغانستان لویه ستونزه د دغه هیواد داخلی ستونزې دي، لکه په حکومت کې نه یووالی، د اقتصاد او مناقلاتو په برخه کی د مسلکی او ماهرو کادرونو نشتون، ضعیف سیاستوال او بی توپیره دټیتې پوهې لرونکی ولسی جرګه، فساد، د جنیاتکارو ډلو فعالیتونه او ناامنی.

په سیمه کې نورې لویې پروژې او لارې(کوریدورونه)

څرنګه مو چې په پیل کې وویل د یوویشتمی پیړۍ په پیل سره د آسیا؛ په تیره د جنوبی آسیا د اقتصادی رونق دوره پیل شوه. دلته اقتصاد په حیرانوونکی ډول وده وکړه او له دې ودې سره ژور کیفی بدلون او پرمختیا رامنځته شوه، دغه پرمختیا د سوداګریزو آسانیتاوو او د ترانزیتي شبکو د پراخیدو او د نویو انرژیکی منابعو د تدارک غوښتنه کوي. په همدې خاطر د چین هیواد یو ځل بیا د وریښمو دلرغونی لارې بیا ژوندی کولو ته ملا وتړله او د تجارتی لارو یوه شبکه یې تر کارلاندی ونیوله . دغه شبکه د چین له لوی صنعتی مرکز (توان هوانګ) څخه پیل او یو مسیر یې د چین دشمال صحرا په لور تر منګولیا او بل مسیر یې د چین جنوب لوري ته دقزاقستان، اوزکند او اوش په لور ی دوام مومی، چې هیله ده دلته به د افغانستان ریل پټلی د قزاقستان ریل پټلی سره ونښلول شی.
په سیمه کې (د یوې لارې یوه کمربند) په نوم لویه پروژه هم پیل شوه چې په راتلونکي کې افغانستان ورسره شریک کیدای شي. پورتنی تجارتی شبکې یوه لویه اقتصادی منطقه سره وصل کوی. یوه لار یو کمربند د یوی بلې زیربنایی پروژې طرح د ه چې اوس کار ورباندی پیل شوی دی.
دوهمه لویه پروژه د چین – پاکستان اقتصادی کوریدور (CPEC)China-Pakistan Economic Corridor دی. دچین- پاکستان اقتصادی دهلیز زموږ د عصر یوه تر ټولو لویه پروژه ده. دا له چین څخه بهر د دغه هیواد تر ټولو لویه سرمایګذاری ده. د دې پروژې د بهره برداری لپاره له همدا اوس څخه ۱۲نورې پروژې د انرژۍ د تولید لپاره او دوه لوی ریاکتورونه د۱۱۰۰میګاواټه په ظرفیت دبریښنا د تولید لپاره شروع شوی دی. CPEC به په ۲۰۳۰م. کال کې بشپړه شي. دا به له کاشغر، بالستان، ګلګیټ، اسلام اباد او بلوچستان څخه تیریږی او تر ګوادر پورې به رسیږی، په راتلونکی کې یې یوه شبکه له کندهار- هرات – فاریاب څخه د منځنی آسیا او اروپا په لوري په نظر کې ده، په دې کې له ګوادر څخه تر ګلګټ پورې د وسپنې پټلی شامله ده چې وروسته ترهغه د چین د پټلیو داخلی شبکې پورې نښلي. د دې پروژې سرمایګذاری کی د چین دپرمختیا بانک په ګډون څو نور بانکونه او د چین

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

دعلومو اکاډمی CASS شامله ده. سیاست څیړونکو او دلویدیځ شنونکو دې ته (د نوی لویې لوبې) نوم هم ورکړی، چې لکه د بریتانیا د پخوانی (Great Game) په شان د پامیر او هندوکش په شاوخوا متمرکزه ده.

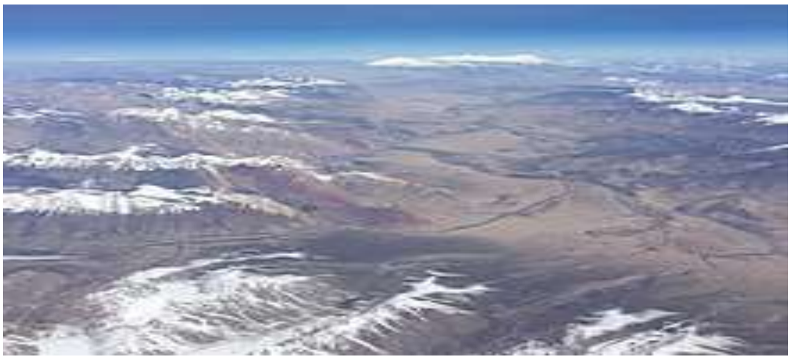

د ګیلګیټ بالستان کې له واورو ډک یخچالونه او دسمی ترټولو لوړه څوکه باتوراسر(Batura sar) چې۷۷۹۵متره د سمندر له کچې لوړ دی او د افغانی بامیر (د دنیا بامRoof of world) سره سیالی په فکر کې دی !

د هندوکش لوړه څوکه(هرچا سره چې هندوکش وی، نړۍ ورسره ده!) Roof of the world,

په دې توګه چین په نړۍ کې د دوهم اقتصادی قدرت په توګه سر راپورته کوی. پاکستان ته یې هم ګټه رسیږی، یعنی د دی هیواد داخلی محصولاتو بازار به پراخه، چین او مرکزی آسیاته به یې انتقالات آسانه او زیات شي. له دې پرته به د ګوادر بند نور هم پراخ شي چې همدا اوس لس میلیارده دالره د هغه د نور انکشاف او ۱۸ میلیادره د انرژۍ د تولید او د صنعت د تقویې لپاره په پام کې نیول شوي دي. دګلګت سیمه به د توریزم د جاذبې ترڅنګ د مبادلاتو یو مرکز وګرځي. د نورو تجارتی مالونو او صنعتی تاسیساتو تر څنګ به له دې لارې د تیلو پایپلاین هم تیریږی چې د چین اقتصاد ته به نفت پمپ کوي.

د چین – پاکستان اقتصادی دهلیز CPEC

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د چابهار بندر هم هغه زیربنایی پروژه ده چي د ځنډني پرمختګ سره سره افغانستان ورته ډیر هیله من دی. په دي کي هم د هند او هم دایران علاقمندی د دې سبب کیږی چي د افغانستان لپاره آزادو اوبو ته درسیدو یو بل ښه امکان برابر شي. دا هغه علایم دی چي د ایروایشیا دمنطقوی نوی اقتصاد شاه رګونه یې بللای شو چي افغانستان په دغهregionalism کي اساسی ځای او ارزښت لري. له بده مرغه هغومره چي نړۍ د افغانستان جیو- اکونومیک او جیوپولیتیک ارزښت او قوت ته ځیرده او مطالعات پکي کوي، هغومره په خپله افغانان ورڅخه بی خبره او بی توپیره دی.
په سیمه کی د نویو منطقوی سازمانونو لکه ECO, SCO, SAARC, ASIAN برنامې او له دې لارې د اقتصادی سیاستونو همغږی کول نه یواځي د افغانستان لپاره، بلکي د ټولي سیمي لپاره دښه زیری لرونکی دی.

نتیجه ګیری

بیوزله ټولنه، په انزوا کی لویدلی ولس او بیوزله خلک له راز راز رواني، ټولنیزو، فزیکی، اخلاقی،جسمی او نورو ستونزواو مفاسدو سره لاس او ګریوان وي . له همدې امله د اسلام ستر پیغمبر سرورکائینات حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دعا کوله چي یاالله له فقر او کُفر څخه پنا غواړم. وایی کله یي چي یوه ورځ دا دُعا وکړه، یوه اصحابی مبارک ورڅخه وپوښتل: یارسول الله آیا فقر او کفر یودي؟
مبارک ورته وفرمایل: هو بیشکه چي دواړه سره یو دي.
د راشده خلفاوو په دوران کي چي اسلامي ټولني استقرار موندلی و، عمرانی چارو اولارو ته ډیریه پاملرنه وشوه. ورو ورو دغه عروج دومره وځلید چي له شام او فرات نیولی تر قسطنطنیي، اندلیس او ډیرو اسلامی واکمنیو پورې پراخ شو. دغه مهال اسلامی ټولنی د غوره اقتصاد، فرهنګی او اخلاقی سجایاوو لرونکی او د عدالت مرکزونه وو. تجارت او لویو لارو ته پوره پاملرنه شوی وه او سوداګری ډیره هڅول کیده، د لویو لارو جووړولو او امنیت ته لومړیتوب ورکول کید، خو ګورو چي په فقر کی ټول منکرات دي، لکه غلا، دوکه، غیبت، وژني، بُهتان، احتکار، ذلت او نورې بدبختی. دمحبوب پیغمبر له پورته مبارک ارشاد څخه ښکاری چي داسلام مبارک دین د عزت دین دی، نه د ذلت. د اسلام دمبارکو لارښوونو څخه یوه دا هم ده چي : تر ضعیف مومن څخه پیاوړی غوره دی او له ټیټ لاس څخه لوړ ! دلته منظور له لوړې او فقر څخه د خلاصي اسلامی ټولني هدف دی او له لوړ لاس څخه موخه ښه اقتصاد لرل دي. کله چي فقر نه وي، نو تعلیم، اخلاق، عبادات، رواومعاملات، عدالت او هرهغه نیک اعمال او صفات به وي چي اسلام یې امر کړی دی. زموږ دینی ارشاداتو د سالم فرد، سالمي روزنی، د ټولنیزو ناخوالو، ظلم، جګړې او تاوتریخوالی د مخنیوی په خاطر او د انسانی کرامت د ساتنی او د انسان پرسر د کرم دتاج د پاتي کیدو او د فردی عزت د حفاظت په موخه اقتصادي پرمختیا ته ډیره پاملرنه کړی او تجارت یي د خلق الله خدمت بللی دی. د صدر اسلام په دور کي هم لویو لارو، سوداګری، د کانالونوکیندنو، دبندونو او باغونو جوړولو او تجارتی لارو او کاروانسرایونو جوړولو ته دهمدې فلسفي له مخي پاملرنه شوی وه. اقتصادی هوساینه د حکومتي پروګرامونو او هیوادونو په انکشافي اهدافو کي د نورو اهدافو تر څنګ یو هدف دی. دغه هدف د اقتصادی پیاوړی زیربنا غوښتنه کوي چي له نیکه مرغه اوس د افغانستان دولت هم ورته توجه کړی ده.
ولسمشر ښاغلی دوکتور محمد اشرف غنی په تیرو څلورو کلونو کي څو ځله خپلو پروګرامونو کی دا ډول مهم موضوعات یاد کړی دی، په وروستی ځل یي د ۱۳۹۷ کال د جدی میاشت کی د تاریخ د مطالعاتو د یوه بنسټ د پرانیستنی په مراسمو کی یو ځل بیا ځوانانو ته په خطاب کي داسي وویل:
(... افغانستان په ماضی کي د آسیا فرهنګی، سیاسی او اقتصادی څلور لارې و او دا موقعیت باید یوځل بیا ترلاسه کړو!)
افغانستان اوس د خپلو کانونو، د اوبو سرچینو او لویو لارو لپاره د بل هر وخت په پرتله یوه سنجول شوی ستراتیژی جوړه کړی ده. په وچه کي د ایسار والی لویي ستونزی ته د حل یوه ښه او ګټوره طرح د د وچي پنځه بندورنه دی، چي د مرکزی آسیا او جنوبی آسیا هیوادونو یي هرکلی کړی دی. له نن څخه تقریباً دوه زره کاله مخکي له همدې مسیر څخه د وریښمو لویه او مشهوره تجارتی لار تیریده چي افغانستان یي د تګلوری یوه برخه وه، هغه مهال افغانستان د بیلابیلو تاریخی تمدنونو د تقاطع نقطه او د لویو کاروانسرایونو، عالی صنعت او غوړیدلی فرهنګ لرونکی هیواد و. د دغي لارې په فعاله کیدو سره د شریکو هیوادو تجارت او اقتصاد کي ژور مثبت بدلون او دسیاسی اړیکو نږدې کیدل او د فرهنګی تعلقاتو تقویه کیدل تحقق مومي. د دغي نښلوونکی لارې په واسطه به څلور نیم میلیارده وګړی یو بل سره دوستانه روابط پیدا کړي. افغانستان له دې لارې ډیري ګټي ترلاسه کوي. د دې ترڅنګ زموږ په سیمه کی د وریښمو د لارې او د چین- پاکستان د اقتصادي دهلیز زیربنایی پروژې هم پیل شوي دی، چي یوه بله تقویه کوي. تر دې مخکی د چابهار بندر هم د افغانستان لپاره یوه لاسته راوړنه وه چي د ایران، افغانستان او هند په توافق کار وربادنی وشو. دغه زیر بنایی ستری پروژې د افغانستان ځوان نسل ته ښه زیری دی. افغانستان به وتوانیږی یو ځل بیا خپل پرتم ترلاسه او له اقتصادی پلوه به پرځان بسیا شي.

پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ